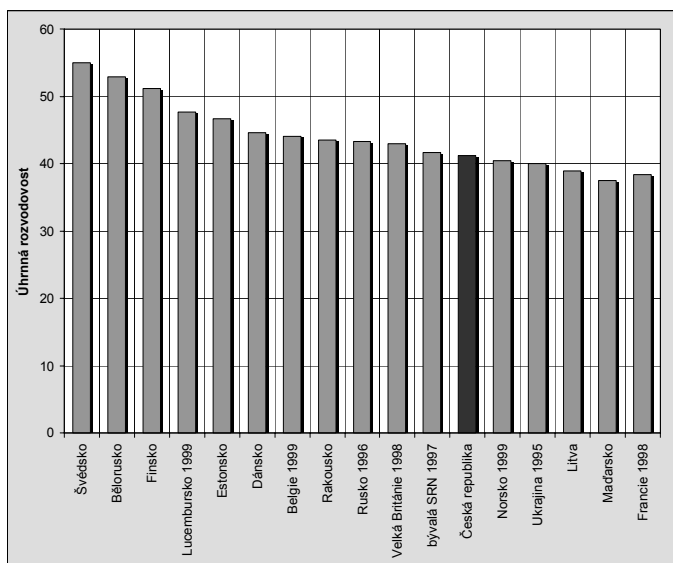

Vysoká míra rozvodovosti patří k charakteristickým rysům demografického vývoje v České republice. Od osmdesátých let je třicet až čtyřicet procent manželství později rozváděno, a i při rychle klesajícím počtu sňatků v posledních letech se počet rozvodů pohybuje stabilně na úrovni přes 30 tis. ročně. Česká společnost je tradičně vysoce tolerantní vůči rozvodům; výzkumy veřejného mínění ukazují, že většina občanů České republiky považuje rozvod za přijatelné řešení manželských neshod a pouze okolo pětiny respondentů hodnotí takové chování jako nepřijatelné. Spolu se severskými zeměmi, Velkou Británií, Rakouskem, Belgií a postsovětskými republikami patří Česká republika k zemím s nejvyšší rozvodovostí v Evropě a v této situaci není zřejmá (s výjimkou roku 1999) žádná tendence ke změnám. Paradoxně byl však vývoj rozvodovosti v posledních dvou letech jediným demografickým procesem, který především díky novelizaci zákona o rodině procházel výraznějšími změnami.

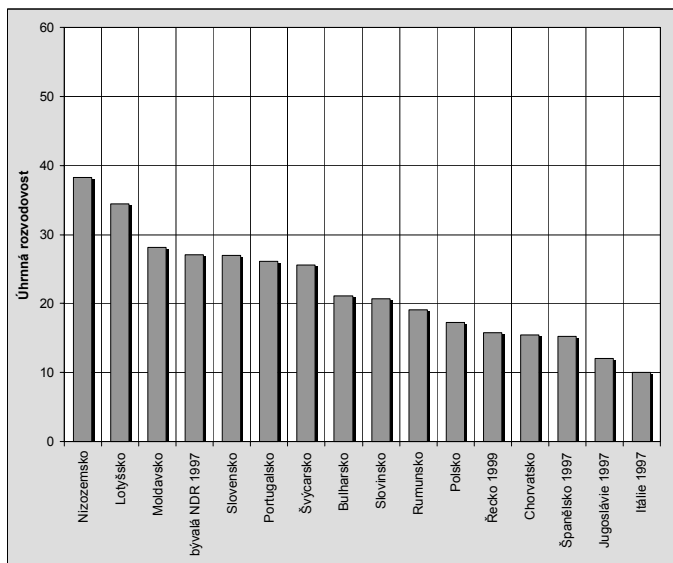
Rozvod byl v bývalém Československu uzákoněn v roce 1949 přeměnou dvojitého institutu rozvodu od stolu a lože a rozluky z roku 1918. Jediným důvodem rozvodu byl ustanoven trvalý rozvrat vztahů mezi manželi. Zákon o rodině č. 94/1963 Sb. zrušil princip viny a zjednodušil dostupnost rozvodu. Novela z roku 1965 umožnila rozvádět takzvaná mrtvá manželství, kdy jeden z manželů s rozvodem nesouhlasil, a to po třech letech vzájemného odloučení. V roce 1973 bylo zrušeno předběžné řízení o smíření manželů, jež postupně ztratilo na významu. Sňatek byl v socialistické společnosti na jednu stranu podporován a schvalován již ve zbytečně mladém věku, na druhou stranu byl chápán jako produkt římskokatolického práva a buržoazní společnosti a jako takový byl někdy i legislativně zpochybňován. Podobně jako u jiných demografických, ale i sociálních a ekonomických procesů, také zde docházelo za komunistického režimu k extenzivnímu vývoji projevujícím se někdy až „plýtváním“ manželstvími. V tomto dlouhém období patřila k hlavním příčinám značné rozvodovosti také nepřírozeně vysoká intenzita sňatečnosti v mladém věku (při nedostatku kvalitní antikoncepce šlo často o vynucené sňatky) a nedostatek bytů, často vyúsťující v nevyhovující nucené společné bydlení s rodiči. Hlavní role manželství a rodiny, kterou je výchova dětí, byla díky časně plodnosti při dvoudětném modelu naplňována v relativně nízkém věku manželů a případná následná krize byla často radikálně řešena rozvodem. Svou roli hrála též stále více relativní ekonomická nezávislost žen spojená s politikou jejich plné zaměstnanosti.

Novela zákona o rodině č. 91/1998 Sb. s účinností dnem 1. srpna 1998 nově upravuje podmínky, za jakých může být rozvod uskutečněn. Již v roce 1996, kdy byl publikován návrh zákona, došlo ke zvýšení intenzity rozvodovosti, když nestabilní manželství anticipovala změny legislativy uspíšeným rozvodem. Vyšší počty rozvodů se udržovaly až do září roku 1998, kdy vešel zákon v soudní praxi, a již v říjnu bylo rozvedeno téměř o 1 500 manželství méně než v září. Nízké měsíční počty rozvodů trvaly do února následujícího roku a poté se začaly pozvolna vracet na původní hodnoty. V roce 1999 bylo rozvedeno 23 657 manželství, tedy o 27 % méně než v předchozím roce. Během roku 2000 se měsíční počty rozvodů dále zvyšovaly, jak rozvádějící se manželé a především soudci přijímali novou legislativu do praxe. Roční počet rozvodů vzrostl na 29 704 a do budoucna lze očekávat další růst s postupnou eliminací působnosti legislativních změn. V roce 2001 bylo rozvedeno již znovu přes 30 tis. manželství (31 586), což naznačuje, že během velmi krátké doby byl vliv novelizace zákona na pokles intenzity rozvodovosti prakticky anulován; vedl však k některým strukturálním změnám.

Obr. 3.1a: Úroveň úhrnné rozvodovosti ve vybraných zemích v roce 2000

Obr. 3.1b: Úroveň úhrnné rozvodovosti ve vybraných zemích v roce 2000

Tab. 3.1: Rozvodovost v letech 1990–2000

Ukazatel	1990	1992	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Počet rozvodů	32 055	28 572	30 939	31 135	33 113	32 465	32 363	23 657	29 704
Hrubá míra rozvodovosti	3,09	2,77	2,99	3,01	3,21	3,15	3,14	2,30	2,89
Index rozvodovosti	35,2	38,6	52,9	56,7	61,4	56,2	58,8	44,2	53,7
Míra rozvodovosti manželství	12,4	11,2	12,2	12,4	13,3	13,1	13,1	9,7	12,2
Úhrnná rozvodovost	38,0	33,9	37,4	38,4	41,7	42,0	43,0	32,3	41,2

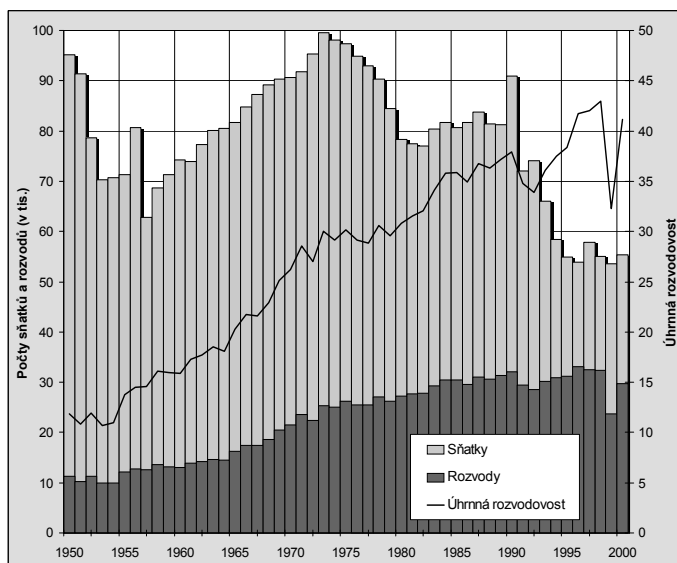
Změna legislativy se v počtu rozvodů projevila jen krátkodobě

Novela zákona o rodině přinesla tři podstatné změny:

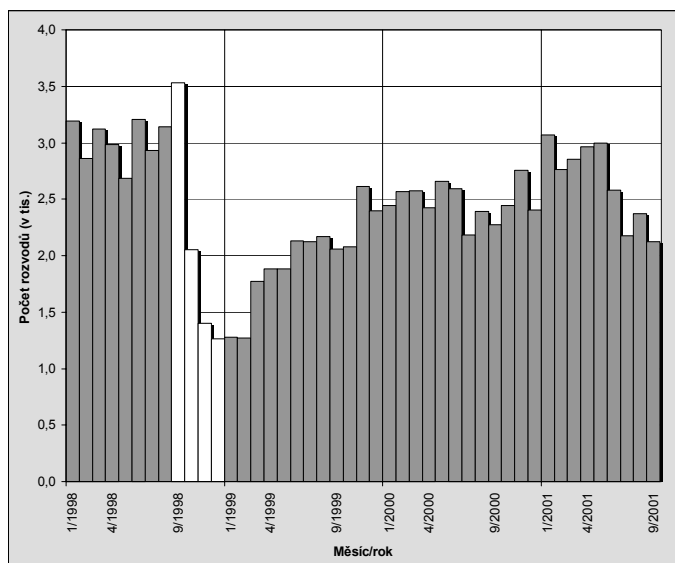
1. Ztížila rozvody manželství s nezletilými dětmi. Před takovým rozvodem upraví soud práva a povinnosti rodičů k dítěti pro dobu po rozvodu; zejména určí, komu bude dítě svěřeno do výchovy a jak má každý z rodičů přispívat na jeho výživu. Manželství nemůže být rozvedeno, pokud by to bylo v rozporu se zájmem dětí, daným zvláštními důvody (například pokud jde o postižené dítě).
2. Znemožnila rozvody v prvním roce manželství.
3. Zavedla tzv. nesporný rozvod se zjednodušeným projednáváním. Jestliže manželství trvalo alespoň jeden rok, manželé spolu nejméně šest měsíců nežijí, k návrhu na rozvod se druhý manžel připojí a manželé mají vyřízeny majetkoprávní vztahy a poměr k nezletilým dětem, soud nezjišťuje příčiny rozvratu a manželství rozvede.

Kromě nesporného rozvodu zavedl zákon ještě varianty sporného a ztíženého rozvodu, kde se zjišťuje příčina rozvratu, ale nikoli již vina rozvádějících se manželů. Nejčastěji uváděnou příčinou je společensky nepřijatelnější „rozdílnost povah, názorů a zájmů“, následuje „nevěra“ a u mužů častý „alkoholismus“. Vzhledem ke stále se snižující objektivitě zjišťování příčin rozvodu však přestává mít jejich analýza smysl.

Obr. 3.2: Vývoj počtu sňatků a rozvodů a úroveň úhrnné rozvodovosti v letech 1950–2000

Obr. 3.3: Vývoj měsíčních počtů rozvodů v letech 1998–2001

Vlivem zákona došlo k celkovému snížení počtu rozvodů z 32 363 v roce 1998 na 23 657 v roce 1999. Přitom ztížení rozvodů manželství se závislými dětmi se projevilo v úbytku rozvodů takových manželství z 21 636 na 14 177, tedy o více než třetinu, zatímco počet rozvodů manželství bez závislých dětí klesnul pouze o 12 %, z 10 727 na 9 480 v roce 1999. V roce 2000 začal zpětný růst, počet rozvodů manželství bez závislých dětí se zvýšil prakticky na původní hodnotu (10 637) a 19 067 manželství bylo rozvedeno i přes přítomnost nezletilých dětí. V devadesátých letech přicházelo ročně rozvodem o společné soužití s oběma rodiči přes 30 tis. dětí. Údaje za rok 2001 vypovídají o dalším vzestupu počtu rozváděných manželství s dětmi (20 549) a pokračujícím růstu počtu rozváděných bezdětných manželství (11 037).

Tab. 3.2: Rozvody podle počtu nezletilých dětí

Počet dětí	1990	1992	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
0	8 920	8 086	8 650	9 027	9 675	9 862	10 727	9 480	10 637
1	12 709	11 365	12 902	12 880	13 690	13 274	12 607	8 199	11 084
2	8 956	7 873	8 124	8 003	8 504	8 144	7 802	5 248	7 015
3+	1 470	1 248	1 263	1 225	1 244	1 185	1 227	730	968
Celkem	32 055	28 572	30 939	31 135	33 113	32 465	32 363	23 657	29 704
Rozvody manželství s nezletilými dětmi (v %)	72,2	71,7	72,0	71,0	70,8	69,6	66,9	59,9	64,2
Průměrný počet dětí – všechny rozvody	1,10	1,09	1,07	1,05	1,05	1,03	0,99	0,89	0,96
Průměrný počet dětí – rodiny s nezletilými dětmi	1,53	1,52	1,49	1,48	1,48	1,48	1,49	1,48	1,47

Podíl manželství rozvedených hned v prvním roce manželství klesnul z 0,6 % v roce 1998 na 0,4 % v roce 1999 a podíl rozvodů do tří let z 5,8 % na 4,8 %. Nejvíce, o čtvrtinu, se však intenzita rozvodovosti snížila v pátém až osmém roce manželství. Nejkritičtějším zůstal pro mladá manželství třetí až pátý rok po sňatku, kdy se rozvádí okolo 9 % z původního počtu uzavřených manželství (v roce 1999 pouze 7,3 %). Celkově došlo k poklesu úhrnné rozvodovosti ze 43,0 % v roce 1998 na 32,3 % v roce 1999 s opětovným růstem na hodnotu 41,2 % v roce 2000. Průměrná délka trvání rozváděných manželství po celá devadesátá léta mírně roste, v roce 2000 činila 12,1 let. Nový zákon neumožňuje rozvádět manželství trvajících méně než jeden rok (v roce 1999 šlo o případy projednávané ještě podle starého zákona), podíl rozvodů do tří let se mírně zvýšil na 5,2 %. Mezi třetím až pátým rokem po sňatku bylo rozvedeno 8,9 % manželství.

Případné zlepšení situace dětí po rozvodu rodičů se nedá ještě posoudit

Je pravděpodobné, že nová legislativa pouze vytvořila dočasnou „frontu“ při projednávání některých rozvodů u soudu, jak se při vytváření nové soudní praxe pozdržovalo a prodlužovalo vyřizování rozvodových návrhů. Na druhé straně se zkrátilo projednávání takzvaných nesporných rozvodů. Redukce úhrnné rozvodovosti v roce 1999 tak vyjadřuje spíše stupeň pozdržení a v roce 2000 již došlo k opětovnému zvýšení podílu rozváděných manželství na hodnotu přes 40 %. Ani v souvislosti s liberalizací české společnosti a s probíhajícími procesy spojovanými s druhým demografickým přechodem nelze očekávat dlouhodobou redukci rozvodovosti (na rozdíl od ostatních demografických procesů, jejichž intenzity v principu klesají). V návaznosti na strukturální pokles intenzity sňatečnosti zvláště v nízkém věku a na rozvoj forem nesezdaného soužití dojde pravděpodobně v budoucnu ke snížení významu a důležitosti rozvodovosti manželství. Míra rozpadu kohabitujících párů přitom bývá ještě vyšší, než je tomu u legitimních manželství.

Tab. 3.3: Rozvodovost podle délky trvání manželství (počet rozvodů na 100 výchozích sňatků)

Délka trvání manželství	1990	1992	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
0	0,75	0,59	0,42	0,37	0,42	0,46	0,57	0,41	–
1	2,69	2,26	2,08	1,89	2,01	2,04	2,26	1,90	2,33
2	3,38	2,87	3,11	2,97	3,04	2,89	3,01	2,49	2,88
3	3,16	2,75	3,22	3,46	3,35	3,26	3,15	2,51	3,21
4	2,83	2,55	2,77	3,05	3,29	3,23	3,19	2,34	3,00
5	2,50	2,23	2,57	2,61	3,00	3,03	2,91	2,13	2,66
6	2,14	2,07	2,18	2,34	2,55	2,72	2,70	1,99	2,44
7	2,00	1,83	2,02	2,09	2,37	2,41	2,48	1,74	2,29
8	1,66	1,57	1,79	1,86	2,10	2,20	2,18	1,66	2,14
9	1,53	1,47	1,67	1,69	1,91	1,91	1,91	1,45	1,98
0–4	12,80	11,02	11,60	11,75	12,12	11,88	12,18	9,65	11,41
5–9	9,83	9,17	10,24	10,59	11,94	12,27	12,18	8,97	11,52
10–14	6,08	5,50	6,22	6,52	7,10	7,24	7,54	5,39	7,45
15–19	4,41	3,83	4,33	4,37	4,81	4,84	4,96	3,48	4,78
20–24	2,89	2,52	2,90	3,00	3,30	3,22	3,38	2,51	3,26
25+	1,94	1,84	2,16	2,13	2,47	2,55	2,62	2,31	2,75
Úhrnná rozvodovost	37,95	33,88	37,45	38,37	41,73	41,99	42,86	32,27	41,18
Průměrná délka trvání	10,19	10,29	10,73	10,87	11,21	11,43	11,69	11,83	12,09

Rozpad manželství může často znamenat osvobození od nedůstojného soužití vzájemně si nevyhovujících partnerů, nezletilé děti jsou však rozchodem rodičů více či méně poznamenány na celý život. U intenzity rozvodovosti manželství bez závislých dětí je zřejmý mírný nárůst hodnot. Naopak snížení intenzity rozvodovosti manželství se závislými dětmi v roce 2000 oproti roku 1998 můžeme považovat za dílčí úspěch novely zákona. Ke zjištění, do jaké míry vytváří nová legislativa tlak na zvýšení odpovědnosti v manželském životě, zvláště ve vztahu k dětem, a do jaké míry nový zákon ochraňuje nezletilé děti před dopadem rozvodu jejich rodičů, by však bylo třeba zvláštního sociologického výzkumu.

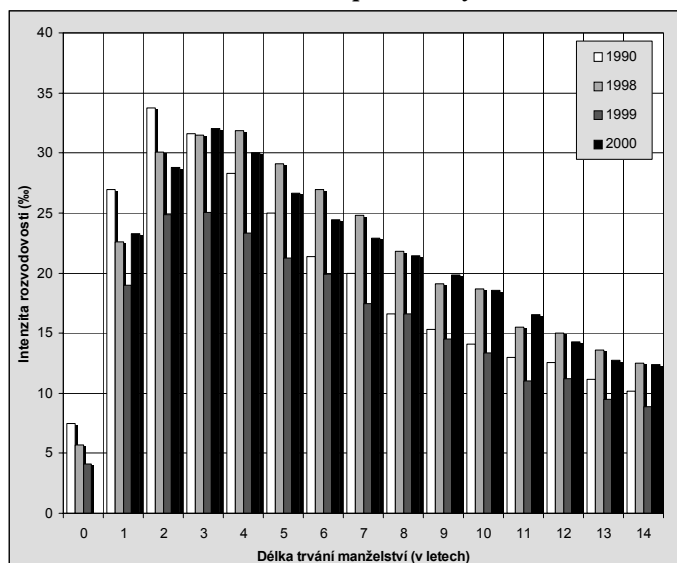
Tab. 3.4: Rozvodovost podle délky trvání manželství (se závislými dětmi a bez dětí)

Délka trvání manželství	Se závislými dětmi			Bez závislých dětí		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000
0	0,12	0,04	–	0,45	0,37	–
1	0,70	0,31	0,44	1,56	1,58	1,88
2	1,47	0,88	1,09	1,54	1,61	1,79
3	1,88	1,22	1,69	1,27	1,28	1,51
4	2,16	1,33	1,88	1,03	1,01	1,12
5	2,09	1,38	1,83	0,82	0,75	0,84
6	2,04	1,43	1,79	0,66	0,56	0,65
7	1,95	1,30	1,80	0,53	0,45	0,49
8	1,77	1,27	1,72	0,41	0,39	0,42
9	1,56	1,13	1,65	0,35	0,32	0,33
0–4	6,33	3,78	5,11	5,85	5,85	6,30
5–9	9,41	6,51	8,79	2,77	2,47	2,73
10–14	6,52	4,52	6,38	1,02	0,88	1,07
15–19	4,35	2,94	4,14	0,61	0,54	0,65
20–24	1,53	1,05	1,51	1,85	1,46	1,75
25+	0,35	0,26	0,33	2,27	2,01	2,42
Úhrnná rozvodovost ¹	28,49	19,06	26,26	14,37	13,21	14,92

¹Na 100 výchozích sňatků v úhrnu: ukazatelé proto vyjadřují průběh intenzity rozvodovosti, nikoli její výši.

Ukazatel indexu rozvodovosti v devadesátých letech osciluje okolo hodnoty 50 %, což znamená, že počet každoročně rozvedených manželství tvoří přibližně polovinu počtu manželství uzavřených. Vzhledem ke kolísání počtu sňatků i rozvodů a vzhledem k absenci vztahu mezi oběma procesy v krátkodobém hledisku jednoho kalendářního roku ztrácí tento ukazatel svou vypovídací hodnotu. Hodnota hrubé míry rozvodovosti se pohybuje okolo třech rozvodů na 1 000 obyvatel středního stavu s poklesem na 2,3 v roce 1999 a s opětovným vzestupem v dalších letech (v roce 2000 2,9 promile, v roce 2001 3,1).

Obr. 3.4: Intenzita rozvodovosti podle délky trvání manželství

Spolu s odkládáním sňatků do vyššího věku se proto posunuje i věkové rozložení rozvádějících se manželů. V porovnání s počátkem devadesátých let však nedošlo k žádným podstatnějším změnám specifických měr rozvodovosti podle věku (počty rozvádějících se vztahených k počtům ženatých mužů a vdaných žen daného věku). Maximální míra rozvodovosti žen i mužů zůstává ve věkové skupině 20–24 letých, ale rychleji se zvyšuje ve věku 25–29 let. Děje se tak především díky odkládání sňatků do vyššího věku; menší vliv má prodlužování doby trvání rozvádějících se manželství. Mezi roky 1990 a 2000 stoupl průměrný věk rozvádějících se žen i mužů více než o dva roky. Oproti období před legislativní změnou zaznamenáváme v roce 2000 jen o málo nižší rozvodovost v mladém věku do 25 let.

Rozložení měr rozvodovosti manželství podle věku a pohlaví se kromě posledního výkyvu v devadesátých letech příliš nemění. Mezi rokem 1998 a 1999 došlo k dočasné redukci měr rozvodovosti manželství zhruba o čtvrtinu u obou pohlaví a ve všech věkových skupinách, s návratem k původním hodnotám v roce 2000.

Tab. 3.5: Míry rozvodovosti manželství podle věku a pohlaví

Věková skupina	1990	1992	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Počet rozvodů na 1 000 vdaných žen v dané věkové skupině									
15–19	15,2	14,2	14,1	13,3	13,0	13,1	17,8	9,0	19,5
20–24	30,7	28,4	30,3	31,0	32,4	31,8	31,3	23,2	30,5
25–29	24,5	23,2	26,0	26,3	29,3	29,1	28,3	21,2	27,2
30–34	19,1	17,2	19,8	20,7	22,6	22,6	23,2	16,8	22,7
35–39	16,0	14,2	16,0	16,4	17,8	18,7	19,3	13,9	18,1
40–44	12,3	10,7	12,3	13,0	13,9	13,9	14,5	10,9	13,8
45–49	7,3	6,7	7,6	7,8	8,9	9,1	10,2	7,8	9,7
50–54	3,6	3,3	3,9	4,0	4,9	4,8	5,3	4,6	5,4
55+	1,0	0,9	0,8	0,9	1,0	1,2	1,2	1,1	1,2
Celkem	12,4	11,2	12,2	12,4	13,3	13,1	13,1	9,7	12,2
Počet rozvodů na 1 000 ženatých mužů v dané věkové skupině									
15–19	11,6	8,8	10,6	10,4	13,1	5,9	16,7	7,7	15,2
20–24	30,9	27,2	29,1	30,9	32,1	32,0	32,2	24,2	31,8
25–29	26,5	25,9	28,7	28,9	31,6	31,4	29,9	22,1	28,3
30–34	21,9	19,7	22,6	23,3	25,6	25,4	26,0	19,2	25,3
35–39	18,5	15,9	17,8	18,6	20,3	20,8	21,0	15,5	20,6
40–44	14,3	13,0	14,6	15,3	16,2	16,6	17,2	12,5	16,3
45–49	9,9	9,0	10,3	10,4	11,8	11,8	12,9	9,6	12,0
50–54	5,4	5,0	6,0	6,1	6,9	7,0	7,5	6,2	7,4
55+	1,6	1,4	1,4	1,4	1,6	1,7	1,9	1,6	1,9
Celkem	12,4	11,2	12,2	12,4	13,3	13,1	13,1	9,6	12,2

Počet rozvodů by byl pravděpodobně ještě vyšší, pokud by nedocházelo k odkládání vstupu do manželství do vyššího věku. Standardizujeme-li počet rozvodů podle věkového rozložení vdaných žen z roku 1990, vychází počet rozvodů pro rok 2000 o 6,6 tis. vyšší než ve skutečnosti (36 273 oproti 29 704). Naopak, při stávající věkové struktuře vdaných žen a mírách rozvodovosti manželství roku 1990 by bylo v roce 2000 rozvedeno o 3,9 tis. rozvodů méně (25 765). Vidíme, že odklad sňatků do vyššího věku (a tedy nižší počet mladých lidí žijících v manželství) částečně eliminuje zvyšující se intenzitu rozvodovosti z hlediska výsledného počtu rozvodů.

Z kohortního hlediska vykazují nejvyšší rozvodovost sňatkové kohorty přelomu osmdesátých a devadesátých let. Hypotéza o vyšší rozvodovosti sňatkové kohorty 1990, kdy počet uzavřených sňatků převyšoval o 9 tis. hodnotu z předcházejícího roku a o 19 tis. hodnotu z roku následujícího z důvodu rušení novomanželských půjček, však nebyla potvrzena. Za deset let se stihla rozvést celá čtvrtina tehdy uzavřených manželství.

Úbytky počtu mladých manželství zmírňují opětovný vzestup počtu rozvodů

Tab. 3.6: Podíl rozvedených manželství z jednotlivých sňatkových kohort podle délky trvání manželství (kumulativní údaje v % původních počtů sňatků)

Délka trvání manželství	Sňatková kohorta											
	1950	1960	1970	1980	1985	1988	1989	1990	1991	1992	1995	1998
0–2	2,6	3,2	4,8	6,0	6,2	6,6	6,2	6,1	5,9	5,7	5,4	5,3
0–4	4,7	6,0	9,3	11,4	12,0	12,1	11,9	12,1	12,5	12,3	11,9	11,3
0–9	9,3	11,8	16,8	20,6	21,8	23,1	23,2	23,6	24,2			
0–14	12,3	16,4	22,3	26,4	28,7							
0–19	14,8	19,7	26,6	30,9								
0–24	16,7	22,0	29,1									

Z hlediska pořadí rozvodu je dlouhodobě okolo 80 % rozvodů prvních, v 17 % případů jde o druhý rozvod a méně než tři procenta rozvodů je třetího nebo vyššího pořadí. Tyto podíly zůstávají stabilní i přes změny ostatních strukturálních faktorů rozvodovosti. Vysoká rozvodovost se odráží též v rodinném stavu nevěst a ženichů při dalších sňatcích. Čtrnáct procent všech manželství bylo v roce 2000 uzavřeno dvěma rozvedenými snoubenci a ve třetině případů byl rozvedený alespoň jeden ze snoubenců. Přitom

**Zastoupení
rozvedených osob
v populaci se
nepřetržitě zvyšuje**

opakovaná manželství jsou zpravidla méně stabilní než manželství svobodných snoubenců. Lze odhadovat, že úhrnná rozvodovost oboustranně prvních manželství se udržuje na úrovni kolem 30 %.

Pokud jde o způsob vyřízení podaných návrhů na rozvod, dlouhodobě roste podíl povolených rozvodů a klesá podíl usmíření. Z celkového počtu 34 946 ukončených rozvodových řízení v roce 2000 bylo 85 % povoleno, 0,5 % zamítnuto, a ve dvanácti procentech řízení došlo k usmíření manželů (2,4 % tvoří „jiné rozhodnutí“). Tento trend dále pokračoval i v roce 2001. Z uvedených hodnot překvapivě vyplývá, že soudy jsou benevolentnější než před novelizací zákona, kdy bylo v letech 1990–1998 povolováno okolo 80 % rozvodů, 0,9 % jich bylo zamítnuto, a 17 % znesvářených manželů bylo usmířeno. Též je možné, že manželské páry požadující rozvod jsou na soudní řízení lépe připravené, a že vzrostl podíl tzv. nesporných rozvodů.

Okolo 8 % mužů a 10 % žen v dospělé populaci je rozvedených. V roce 1980 to bylo ještě 3 % mužů a 4 % žen, na počátku devadesátých let okolo 6 % mužů a 7,5 % žen. Zastoupení rozvedených se bude dále zvyšovat; již dnes je rozvedených okolo 14 % padesátiletých mužů a 16 % stejně starých žen. Výpočty tabulek sňatečnosti a rozvodovosti ukazují, že uvedený podíl by se při dlouhodobém zachování současných intenzit rozvodovosti mohl zvýšit až na 24 % pro muže a 28 % pro ženy. K vzestupu zastoupení rozvedených osob v populaci přispěl též pokles intenzity sňatečnosti rozvedených osob.

Tab. 3.7: Zastoupení rozvedených osob v populaci (k 1.1. daného roku; v %)

Věková skupina	Muži						Ženy					
	1991	1996	1998	1999	2000	2000*	1991	1996	1998	1999	2000	2000*
15–19	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
20–24	1,2	1,1	1,0	0,8	0,6	0,5	2,9	2,7	2,3	1,9	1,5	1,3
25–29	4,5	6,0	6,0	5,7	5,0	4,5	6,7	8,8	9,1	8,8	8,0	7,4
30–34	7,7	9,0	10,3	10,8	10,7	10,8	9,7	11,4	12,8	13,5	13,4	13,7
35–39	10,2	11,0	12,1	12,6	12,9	13,4	11,9	13,2	14,3	15,0	15,3	15,8
40–44	11,2	12,5	13,5	14,0	14,2	14,7	12,8	14,7	15,7	16,2	16,4	16,9
45–49	10,9	12,6	13,8	14,4	14,8	15,1	12,4	14,3	15,5	16,1	16,6	17,1
50–54	9,0	11,2	12,3	12,8	13,2	13,8	10,3	12,7	13,9	14,4	14,8	15,3
55–59	7,5	8,7	9,7	10,2	10,7	11,2	9,2	10,1	11,0	11,7	12,3	13,0
60–64	6,0	6,8	7,2	7,5	7,8	8,1	8,4	8,9	9,2	9,5	9,8	10,0
65–69	4,8	5,5	5,6	5,6	5,8	6,0	7,4	8,0	8,2	8,3	8,5	8,7
70+	2,7	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,9	5,6	5,9	6,1	6,3	6,4
Celkem 15+	6,4	7,3	7,9	8,1	8,2	8,4	7,8	8,9	9,5	9,8	10,0	10,2

2000* – 31.12.2000

Analýza vývoje rozvodovosti v posledních třech letech poskytuje dobré informace ke studiu reakcí populace na legislativní změny. Z příkladů minulosti již víme, že praktický dopad takových změn bývá často odlišný v porovnání s očekáváním předkladatelů novel. Přestože se adaptace na nový zákon o rodině očekávala, rychlost této adaptace, jak ji zobrazuje statistika rozvodovosti, je až překvapující. Členové současné postmoderní společnosti již dokáží vysoce efektivně anticipovat a eliminovat dosah restriktivních legislativních změn a zahrnout takové změny podmínek do plánování svého demografického chování. Žádné arbitrární změny nepříznivou rozvodovou situaci neřeší ani nezlepší. Spíše se zdá, že manželství ve formě celoživotní monogamie ztrácí na prahu třetího tisíciletí pro významnou část populace svou hodnotu, funkci i smysl.